

виконання роботи або надання послуг. Також продавець не звільняється від відповідальності у разі неотримання від виготовлювача (імпортера) інформації про товар.

Відповідно до ч. 1 ст. 1210 ЦК потерпілий має право пред'явити вимогу про відшкодування шкоди як до продавця товару, так і до виготовлювача.

Право на відшкодування шкоди внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) належить фізичним і юридичним особам, незалежно від того, чи перебували вони в договірних відносинах із продавцем, виготовлювачем товару, виконавцем робіт (послуг), і зберігається протягом встановленого строку придатності, а якщо його не встановлено, – протягом 10 років з часу виготовлення товару (прийняття роботи, послуги).

Отже, підлягає відшкодуванню шкода, незалежно від моменту її завдання: а) якщо виготовлювач не встановив строку придатності товару, роботи (послуг) на порушення вимог закону; б) якщо виготовлювач встановив строк придатності, однак не попередив споживача про необхідні дії після спливу строку придатності та про можливі наслідки в разі невиконання цих дій.

Література

1. Цивільне право України: навч. посіб. / [Білоусов Ю. В., Ватрас В. А., Гринько С. Д. та ін.]; за ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Правова єдність, 2009. – 536 с.

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

УДК 347.9(043.2)

Кондра А.С., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зеленова М.О., асистент

«ПРОЦЕСУАЛЬНА АНАЛОГІЯ» ЯК ОБ'ЄКТИВНА ДІЙСНІСТЬ СУЧАСНОГО ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Питання застосування аналогії в цивільному судочинстві України постійно перебувають в полі зору як теоретиків, так і практиків, діяльність яких пов'язана зі сферою цивільних процесуальних правовідносин. У доктринальному аспекті вказані питання досліджували такі науковці як: М.І. Балюк, О.Т. Боннер, Д.Д. Луспеник, Т.М. Карнаух, О.В. Колотова, В.М. Кравчук, С.Я. Фурса та інші.

На сьогодні переважна більшість науковців визнають фактичне існування процесуальної аналогії цивільному судочинстві та наполягають

на необхідності закріплення даного процесуального явища в цивільному процесуальному законодавстві, зокрема, у ст. 8 ЦПК України.

У чинній редакції ч. 8 ст. 8 ЦПК України визначено наступне: «якщо спірні відносини не врегульовані законом, суд застосовує закон, що регулює подібні за змістом відносини (аналогія закону), а за відсутності такого – суд виходить із загальних засад законодавства (аналогія права)».

Вказаним положенням закріплено існування саме матеріально-правової аналогії, адже сама назва ст. 8 ЦПК України вказує на законодавство, відповідно до якого вирішується справа. У ст. 1 ЦПК України визначені завдання цивільного судочинства, які полягають у розгляді і вирішенні цивільних справ. Вважаю, що базовим та визначальним словом у даному словосполученні є «розгляд цивільних справ», а його складовою вже є «вирішення цивільних справ». Вирішення цивільних справ вказує, насамперед, на розв'язання правового спору (конфлікту) або встановлення судом факту, що має юридичне значення. Використання в ч. 8 ст. 8 ЦПК України словосполучення «спірні відносини не врегульовані законом» не дозволяє вести мову про існування процесуальної аналогії в цивільному судочинстві.

Здійснюючи екскурс в новітню історію нормотворення М.І. Балюк та Д.Д. Луспеник зазначають, що у цивільному процесуальному законодавстві при його розробці передбачалось введення для судової практики при розгляді цивільних справ процесуальної аналогії. Так, після першого читання у Верховній Раді України, ч. 3 ст. 3 проекту ЦПК звучала наступним чином: «У разі відсутності в процесуальному праві норми, яка регулює відносини, що виникли в ході провадження у цивільній справі, суд застосовує норму, яка регулює подібні відносини, а за відсутності такої норми – суд виходить із загальних засад здійснення судочинства в Україні». При цьому одночасно була закладена і матеріально правова аналогія в ч. 7 ст. 9 проекту ЦПК. Однак при другому та третьому читаннях зазначеного Закону, народні депутати виключили вказану норму проекту закону. М.І. Балюк та Д.Д. Луспеник констатують, що на законодавчому рівні у новітньому цивільному процесуальному законодавстві України право на застосування процесуальної аналогії відсутнє. Вони вважають таку правову ситуацію неправильною, але разом з тим погоджуються з існуючою законодавчою дійсністю [1, с. 49-50].

Зважаючи на таку законодавчу дійсність, слід визнати той факт, що процесуальна аналогія не лише існує, але й виступає невід'ємною складовою сучасного цивільного процесу. Відзначу два основні фактори, що впливають на фактичне існування процесуальної аналогії: 1) прогалини (недоліки) у цивільному процесуальному законодавстві; 2) неможливість передбачення всіх процесуальних відносини, які потребують законодавчого регулювання.

Розглянемо один із найпоширеніших прикладів практичного втілення

та застосування суддями процесуальної аналогії під час розгляду цивільних справ.

Частиною 2 ст. 191 ЦПК України визначено, що у разі неможливості продовження розгляду справи у зв'язку з необхідністю подання нових доказів суд оголошує перерву на час, необхідний для цього. Також, відповідно до положень ЦПК України перерва у розгляді цивільної справи в судах першої інстанції може бути оголошена у випадку: необхідності заміни перекладача у зв'язку з повторним порушенням ним порядку під час судового засідання або невиконання ним розпоряджень головуючого (ч. 2 ст. 92 ЦПК України); вирішення судом питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду (ч. 3 ст. 162 ЦПК України); якщо після закінчення поновленого розгляду справи суд залежно від його результатів відкриває судові дебати з приводу додатково досліджених обставин і виходить до нарадчої кімнати для ухвалення рішення або, якщо вчинення необхідних процесуальних дій у даному судовому засіданні виявилось неможливим (ч. 4. ст. 195 ЦПК України). Даний перелік є вичерпним.

Крім оголошення перерви в процесі розгляду цивільної справи, відповідно до ч. 3 ст. 159 ЦПК України, суд має право оголошувати перерви також у судовому засіданні, тривалість яких визначається відповідно до обставин розгляду справи, що їх викликали. В даному контексті судові засідання розглядається, як складова загальної процедури – судовий розгляд.

На практиці судді, з огляду на їх значну завантаженість, призначають судові засідання з інтервалом у 30 хвилин або годину. У розпочатому судовому засіданні суддя часто змушений оголошувати перерву у зв'язку з необхідністю розгляду наступної, відповідно до графіку судових засідань, цивільної, адміністративної чи кримінальної справи. Наступне судові засідання часто призначається з тижневим або місячним інтервалом. Проте, з огляду на зміст ст. 159 ЦПК України судом насправді оголошується перерва не у судовому засіданні, а у судовому розгляді. Аналіз положень статей 159 та 191, а також всіх інших статей ЦПК України дозволяє зробити впевнений висновок про відсутність нормативного підґрунтя та законодавчо врегульованого порядку оголошення перерв під час розгляду цивільних справ.

Як результат, судді змушені вдаватись до процесуальних дій у вигляді оголошення перерв у судовому засіданні, які насправді не передбачені нормами ЦПК України. Описані приклади із судової практики, які трапляються в українських судах повсякденно та повсякчасно, вказують на існування процесуальної аналогії (аналогії закону) в цивільному судочинстві України. Заперечувати існування процесуальної аналогії принаймні недоречно. Цікавим є той факт, що оголошення, не передбачених ЦПК України, перерв у розгляді цивільних справ суддями

сприймається як звичайне явище. Значна частина суддів взагалі не вбачає в цьому жодного порушення, адже такий порядок оголошення перерв став звичною судовою практикою, яка фактично введена в ранг Закону. Цікавим є і той факт, що особи, які беруть участь у розгляді справи, в більшості випадків не здогадуються про порушення судом норм ЦПК України.

Як зазначають М.І. Балюк та Д.Д. Луспеник, застосовуючи процесуальну аналогію (деякі вчені це називають фактичною процесуальною діяльністю) суди повинні підходити до цього дуже виважено і лише в екстраординарних ситуаціях, з дотриманням ряду умов, і спрощений підхід до застосування аналогії у сфері процесуальних відносин є недопустимим [1, с. 50-51].

Розглянуті вище приклади щодо оголошення перерв у розгляді цивільних справ, не підкріплені нормативним підґрунтям, вказують не на екстраординарність таких ситуацій, а на їх системний характер.

Розв'язання існуючої правової прогалини можливе декількома шляхами.

Нами підтримується позиція М.І. Балюка та Д.Д. Луспеника, які вважають, що законодавцю слід закріпити застосування процесуальної аналогії в цивільному процесі задля дотримання необхідних процесуальних гарантій учасників процесу та для діяльності самих судів у рамках правового поля. Це дозволить вирішити далеко не просту проблему, коли частина відносин між судом і окремими учасниками процесу будуються з урахуванням фактичних, не опосередкованих нормами цивільного процесуального права, тим більше, що юридична доктрина заперечує наявність в процесі фактичних відносин [1, с. 51].

Т.М. Карнаух підтримуючи вказану пропозицію наголошує на необхідності чітко конкретизувати у законодавчих нормах межі суддівського розсуду, зокрема, закріпивши заборону застосування аналогії, коли це тягне обмеження права на судовий захист або порушення принципів цивільного судочинства, при застосуванні обтяжень публічно-правового характеру, а також вказує на необхідність сформулювати і зафіксувати умови, за наявності яких застосування процесуальної аналогії буде правомірним [2, с. 108].

Інший шлях розв'язання існуючої законодавчої прогалини може полягати у внесенні доповнень до частини 2 ст. 191 ЦПК України у вигляді другого абзацу наступного змісту: «Суд має право оголосити перерву у розгляді справи з одночасним завершенням розпочатого судового засідання у зв'язку із необхідністю дотримання черговості розгляду призначених справ або у зв'язку із закінченням робочого дня визначеного внутрішнім розпорядком роботи суду».

І в першому, і в другому випадках врегулювання існуючої прогалини можливе лише шляхом внесення відповідних змін до ЦПК України. Така

необхідність підтримується не лише науковцями, але й практиками, проте не враховується народними депутатами, які на перше місце ставлять свої власні політичні та фінансові інтереси, залишаючи поза увагою наукові здобутки підкріплені існуючою практикою. Відмова закріпити на законодавчому рівні процесуальну аналогію в цивільному судочинстві України призводить до її фактичного існування у вигляді, так званої «суддівської звичаєвої практики», що вкотре засвідчує можливість та здатність судової системи пристосовуватись до сучасних реалій недосконалості цивільного процесуального законодавства.

Література

1. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях): коментарі, рекомендації, пропозиції / М. І. Балюк, Д. Д. Луспеник. – Х.: Харьков юр., 2008. – 708 с.

2. Карнаух Т. М. Проблеми застосування правової аналогії у цивільному судочинстві України / Т. М. Карнаух // Наукові записки НаУКМА. Серія Юридичні науки. – 2010. – Т. 103.

УДК 347.822.4

Кондра А.С., Галайко Ю.В., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

Важливість правового регулювання авіаційної безпеки в цивільній авіації України, а також усвідомлення його суспільством є одним із головних завдань сьогодення. Проблеми авіаційної безпеки в цивільній авіації України та занепокоєність щодо шляхів їх вирішення, викликали вжиття урядом багатьох країн світу відповідних політичних дій, спрямованих на вирішення вказаних проблем.

На нашу думку, потрібно звернути увагу на послідовність реалізації принципу наукової нормотворчої діяльності, яка полягає в тому, що при підготовці та прийнятті нормативно-правового акту потрібно проводити аналітичне дослідження правового регулювання певних груп суспільних відносин, а також досягнення стабільності та узгодженості законодавчих актів, забезпечення оптимальної відповідності законів та інших нормативних актів, з питань, що регулюють авіаційні відносини та захист цивільної авіації в Україні.

Розвиток цивільної авіації в Україні поділяється на декілька етапів розвитку людства, що характеризується прискоренням індустріалізації,